Székesfejérvár, 1899. VI. évfolyam, 113. szám. Szombat, október 7.

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „*Fejérmegyei Napló*“, a vobis institutam ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általatok katholikusok törekvéseinek előmozditására „*Fejérmegyei Napló*“ czim alatt létesitett uj lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. *Leó* pápa *Zichy* Nándor grófhoz, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:
Egészévre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség: Jókai-utcza 10.
Kiadóhivatal: Számmer Imre könyvnyomdája.

Székesfejérvár.

(X). A minap egy uri emberrel utaztam, ki Erdélyből jövén bejárta a Dunántúlt. A többek közt Fejérvárra is kiváncsi volt, hisz e városnak, az ős királyi Albának nevezetes szerep jutott a magyarok történetében. Hantjait szent Istvánnak, a nagy királynak lábnyomai szentelték meg, porával annyi magyar királynak hamvai vegyülnek össze, túlélte a tatárt, látta a törököt, hogyne érdekelne tehát egy művelt embert, onnan a másik hazából, annyi dicsőségnek, annyi gyásznak szinhelye?

Tőlem kérdezte, hogy mit nézzen meg, a mit érdemes ebben a hires városban megnézni? És én zavarba jöttem, a mint zavarba jönne helyemben bárki, ha egy ilyen fogós kérdés elé állitanák. Jó ideig ötöltem-hatoltam, végre ajánlottam figyelmébe nagy Vörösmartynk kis szobrát, azután a szeminárium oratoriumában levő Krisztus-freskót Maulbertschtől. Azt hiszem elég szerény kirakat, de hát oka vagyok-e, hogy nincs mivel dicsekednünk? Nem elég, ha pirultam?

Hiszen Fejérvárnak csak multja van. Jelene tengődés, jövőjét fátyol takarja még szemeink elől. Egyéb-e a mi városunk egy elmaradt provinciális kis városnál, a hol tavaszszal, őszszel, télen sárban eviczkélünk, ha pedig két napig a nap süt, szemünkből, szánkból alig győzzük a port törülgetni. Girbe-gurba rosszul, vagy sehogysem kövezett utczáinkon csak itt-ott akad néhány fa, a melyen szemünk megpihenhet s melynek szemérmy lombjai alatt az árnyékért sóhajtozunk. Van egy ligetünk — a többiről jobb nem szólni — a melyet egyszer beültettek, berendeztek, azóta ott van, a nélkül, hogy évről-évre csak egy lépéssel is előbbre vitték volna. Mellette az óriási vásártér, mintha csak arra volna rendeltetve, hogy a szilaj szél szárnyára kapja porát s vele az alatta levő fél várost boldogitsa s baczillusaival elárassza.

Világitásunk rossz, ivó vizünk nincs, közlekedési eszközeink primitivek, pedig — én édes Istenem! — 61 százalék a pótadó, melylyel a város haladását támogatjuk. Azonfelül Fejérvárnak fekvőségei, bő jövedelmi forrásai vannak. Mi emészti fel ezt a rengeteg pénzt?... Talán a közigazgatás? — hisz annyi panaszt hallottunk ellene, hogy komoly ijedelem fogott el bennünket. Talán a közrend kivánja a nagy kiadást, hisz ez ellen iz folyton lamentálnak? Vagy az iskolák? Azok megérdemlik s azt hisszük meg is szolgálják. Vagy a vasutak, melyekkel nem annyira városunkat, mint inkább Pestet, a fővárost támogatjuk?

Azt mondják, hogy a mit a város csinált, az minden drága, neki mindent borsos áron kell megfizetni. A nélkül, hogy bárkit gyanusitani szándékoznánk, különösnek találjuk az egészet. Ott látunk egy uj iskolát, a melynek négy tanterme van csupán és többe került 40,000 forintnál, pedig a telek a város tulajdona volt. Ha kérdezi az ember, miért ilyen drága, azt a feleletet kapjuk: Hja! a város csináltatta, a város úr, a város fizethet. Pedig azon a pénzen még egy iskolát lehetett volna épiteni, a melyre hovatovább égető szükség leend

Mit mondjunk a társadalmi életről? Azt hisszük az a legnagyobb baj, hogy semmit sem mondhatunk róla. Van egy nagynevü körünk, az első magyar költőről elnevezve, kihatása annál szerényebb, jobban mondva semmi. A katholikus kör látogatott, a mennyire helyet adhat, kényelemről ugy sem lehet benne szó. A tóvárosi kör uj helyiséget épittetett, kiváncsiak vagyunk, hogy uj területi arányaival arányban lesz-e benne az élet elevensége, illetőleg prosperálhat-e nálunk egyáltalán valami?...

Vér van ebben a városban, lenne anyag az élénk mozgásra, de petyhüdt, megaludt, elposványosodott. Ha tesz is valamit, oly lassu a munkája, hogy örökkévalóságnak tetszik.

Most jutottak eszünkbe ezek a gondolatok, hogy a villamos vasutról és világitásról hallottunk beszélni. Lesz-e belőlük valami, vagy ha lesz is, mikor lesz, Isten a megmondhatója. Mi várunk valóságos apathiával!

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

A tekintetes ur.

Irta: **M. Prigl Olga.**

„... A két szomoru füzfát pedig, amit a tekintetes ur meghagyott, kivittem a temetőbe és elültettem egyiket fejtől, a másikat lábtól. Én Csala Gergöly, a parádés kocsis, a ki jelen voltam mindenöknél.“

Az utolsó szót is helyben hagyva, Gergöly bácsi ki csapta a tintát a rozsdás pennából, hozzádörzsölte a mellénye béléséhez, egy kis próbát is tett vele a körme hegyén, hogy vajjon nem kopott-e meg, nem csorbult-e le, aztán a papirossal, kalamárissal együtt fölpakolta a szénatartó fölibe, a középső vastag gerenda alá. Takarosan befért oda, még csak észre se vehette senki. Az istállóban dobogtak a lovak. Ugy voltak bekötve egymásután, szép rendbe. Elöl a négyes, válogatott, szemenszedett, fekete valamennyi, mint a koromsötét éjszaka, azután jött a deres, a tekintetes ur kedves hátas lova. Oda ment Gergöly bácsi, megveregette a nyakát, megczirógatta a szügyét. És aztán elmondta annak is: kivittem a füzfákat. Az állat ránézett nagy, okos szemeivel s mintha megértette volna az emberi beszédet, olyan szomoru lett egyszerre. Nyihogott, mintha sirna. Gergöly bácsi a legjobb szénát tette elébe. Ment aztán tovább. A szegény vizhordó szamáron jót huzott mintha az tehetett volna róla, hogy Gergöly bácsi épen egy nagyon keserveset gondolt. Ha jól tudom az a füttyentés jutatta közelebbről eszébe, amit a gőzmasina hallatott, a mely ott kanyargott el vagy száz lépésnyire tőlük, hogy füstje egészen becsapott az udvarra. Tavasz volt épen s a jókedvü gépész felvirágozta az elejét vadkökény virággal. Csunya fehér volt tőle. Gergöly bácsi megtenyegette az öklével s hogy közelebb nem érhette, mondom a szegény csacsin töltötte ki a boszuját. Pedig csak ugy futott a jámbor a lajttól oda és vissza.

Az udvaron egy feketeruhás szőke kislány játszogatott. Gergöly bácsi valahányszor elment előtte, mindig megemelte a kalapját. Olyan, mint a tekintetes ur, — mondta magában.

Az asszonyát nem szerette. Sohase bántotta az pedig, de valahogy nem szerette. Szinte kerülni látszott, csakhogy épen türte a kis leány kedvéért. Neki kiváltságai voltak a családban. Ő vitte az urát keresztelőre; ugy hajtott mintha, repültek volna, hogy valahogy meg ne döczögtesse a kicsi gyönge testét. És mondom ő vitte ki az utolsó utjára is, — csunya, lucskos idő volt pedig, de ugy vigyázott rája, még jobban vigyázott, hogy megne döczögtesee a szegény, kiszenvedett testét.

Oh szép temetése volt, nagyon szép temetése. Nem kiméltek a sok hintót, még az aranyos ruháju tiszt urak is kirukkultak mind. A banda meg szólott szomoruan, hogy majd meghasadt belé az embernek a szive. Tudta a kezére adni Panai Pista már életében is a tekintetes urnak, hej sok czifra bankóját vitte el, de csak azért az egy gyásznótájáért is megérdemelte volna, a mit kapott életében addig. Sirt ott mindenki, még a béres gyerek is. Az égről nagy fekete fellegek szakadtak alá, két oldalt az országuton csupa fekete madarak lepték el az ágakat. Ott kerengtek mind a szép sorjába ültetett ezüst levelü nyárfák galyain.

A kicsi leány meghuzódott az egyik hintósögletben. Olyan volt, mint egy kis fehér galamb, a kinek a szárnyait befestették feketére. A csupa sötétségben, csupa gyászban még fehérebbnek látszott a haja, a szép metszésü

STEININGER SÁNDOR divat-, vászon- és fehérnemü üzletében a legdivatosabb őszi és téli kelmék, kitünően mosható franczia pargetok nagy választékban, rendkivül olcsó árakért szerezhetők be. **Kész női és gyermek felöltők, szörme és szövet gallérok,** remek választék és feltünő olcsó árakért szintén **Steininger Sándor Székesfejérvár, Nádor-utcza 2. számu** üzletében kaphatók. (Polák czipész átellenében.) 250. —6

Mai lapunk 8 oldal.

00000461

Humánus orvosok.

Kaptuk a következő sorokat: Tekintetes Szerkesztő Ur! Ismerve b. lapjának igazságszeretetét és szókimondását a következő sorok közlését kérem:

Néhány hónappal ezelőtt a helybeli orvosok egy a maguk részére igen jóakaratulag összeállitott dij-jegyzéket adtak ki segélyükre szoruló embertársaik nem kis meglepetésére. E dijtételek az orvos és kliensek közti dijszabást óhajtja rendezni, de ugy — a mint már fentebb is emlitettem, hogy ezen rendezés nem tekinti egyuttal a szenvedő emberiség helyzetét is, hanem egyedül az orvos urak anyagi hasznát szolgálja.

E tekintve azon nem csekély fontosságu körülménytől, hogy a dijtétel teljesen egyoldalulag állapitatott meg, a mennyiben az érdekelt másik fél meg sem kérdeztetik, nagyon furcsának találom, hogy az orvos urak segélynyujtásukat tarifa szerüleg állapitják meg beteg embertársaikkal szembe, a mi által az orvosi tudomány közönséges piaczi áruvá alacsonyittatik le.

A dijszabás megállapitásnak indokolásában iparkodnak ugyan az orvos urak eljárásuk helyességét a nagyközönség érdekében azzal is támogatni, „hogy — miután — nem csak a társadalom és a hatóságokkal szemben kell tisztázni helyzetüket, hanem ki kell tisztázni magát az orvosi rendet is, a melyben épen ugy mint bármely más pályán elég számmal vannak lelkiismeretlen sarlatánok és kufárok, kik állásukat a közönséggel szemben üzlet szerüleg használják ki.“ Hogy mennyiben van igazuk az orvos uraknak, ezen indokulásukban, nem kutatom. Elvégre ök kell, hogy jobban ismerjék egymást, mint én, a ki nem állok oly szoros összeköttetésben velük. Azonban felállitott tarifájukból azt az egyet konstatálhatom, hogy ezen „üzérkedésnek“ dijszabásukkal legkevésbbé sem vetettek véget, mivel tarifájuk a külön dijszedésre itt is ott is szabad kezet enged a kezelő orvosnak.

Hogy pedig dijtételeik a maguk részére nagyon is jóakaratulag vannak összeállitva ime néhány példa:

E dijtételek szerint a beteg lakásán tett orvosi látogatás nappal 2 korona éjjel 4 korona. Lakástól 1 kilóméternél nagyobb távolságra az orvos kocsit igényelhet, a kinek pedig kocsija van az a betegtől fuvar dijat követelhet. (Ebből az is látható hogy az igen tisztelt orvos urak fuvaroznak.) Magán orvosi bizonyitványok dija 4 korona, ha azonban beható vizsgálat megejtése is szükséges ugy a megszabott dijakon felül még 2—5 korona számitandó fel. Tehát t. olvasó ezt ugy értsd, hogy csak azért a a 3 4 sor irásért, melyet a tudós orvos ur kiad fizethetsz 4 koronát, mert ha azután szemeidet, füledet behatóbban megvizsgálja azért külön kell ám fizetned. — De menjünk tovább. Segély rendes szülésnél 10—40 korona. Villanyozás 4—10 korora. No persze egyuttal a zseben is eret vágnak. Sebészeti kötés 2—30 kor. Nagyobb sebészi mütéteknél 20—100 kor. s feljebb megegyezés szerint, vagy helyesebben, kinél hogyan lehet jobban a dijat bevasalni stb.

Szóval meg van állapitva az orvosi tarifa városunkban, csak potom 10—100 és feljebb koronában. Nemde jól esnék igen tisztelt orvos urak ehhez még egy kis cholera vagy tifusz járvány? s akkor „szerény“ igényük teljesen ki lenne elégitve.

A dijszabás utolsó pontja igy szól: Vidékre kiutazásnál a végzett munkán és az utiköltségen kivül napi dij 25 korona; ezzel szemben az ügyvéd, a kiről tudva van, hogy nem igen fukarkodik a napi dijnak felszámitásában, mégis megelégszik 10—20 koronával. A nagyközönségre nézve továbbá az orvos és ügyvéd között még az a külömbség is meg van, hogy a szegény ember az ügyvéd szolgálatát a lehető legritkább esetben veszi igénybe, mig az orvosi segélyre éppen ugy reá van utalva, mint akármely vagyonos ember. Erre utalja öt nem csak az önfönntartási ösztön, hanem még a törvény is. Az orvosoknak azon érvelése, hogy a szegény ugy is ingyen gyógykezelésben részesül, a gazdag pedig fizessen, egyrészt helyes elv, másrészt azonban nagyon plausabilis okoskodás. Mert ha valakinek van egy viskója, az már ugy tudom, hogy nem részesülhet ingyen orvosi kezelésben, noha akárhányszor ssegényebb mint sok más, a kinek látszólag nincs semmije. Vagy hány szegény iparos és hivatalt viselő családapa van városunkban, a kiknél, bár szegénységi bizonyitványt nem kapnak, mégis mennyi nélkülözést szül, ha családjukban beteg van.

Az orvos kényelmesen kocsin oda hajtat a szegény beteghez s rendel valami orvosságot, a miről sok esetben csak azt tudja a szegény kenyérkereső apa, hogy méreg drága, de hogy használ-e, abban nem egyszer csalódik. Ha a tisztelt orvos urak tarifájuk megállapitásánál meggondolták volna azt is, hogy hányssor maradnak adósak drága pénzünkön megrendelt egészségünkkel, bizonyára dijtételeik megszabásánál, már a humanizmus szempontjából is, szerényebb követelésekkel állottak volna elő betegeskedő embertársaikkal szemben.

Iparosok nyugdija.

(—) Egyesek és a sajtó is jónak, elérkezettnek látja az időt, hogy a munkások nyugdijügyének kérdését napi renden tarsa. Csak örömmel töltheti el lelkünket annak tudata, hogy az „iparosok nyugdijáról“ szóló czikkünk már is eszmecserére talált. Maga az iparos is belátja, hogy ő munkájáért nyugalmasabb jövőt érdemel. A sajtó melléje áll, de az iparos is tegye meg a magáét, hogy legyen valamikor szebb jövője. Ha iparosaink nem hozzák létre

---

finom arczéle, a melyre szintén ráborult valami előtte még érthetetlen szomoruság árnyéka. Ösztönszerü félelemmel szoritotta a kisasszonya kezét, szeretett volna kérdezni sok mindent, de nem mert. Önkénytelen megnyiltak olykor kis sápadt szájszélei, de csak becsukta megint hamar, mert a kisasszony mindig szigoru volt hozzá, a mama is, és a papa . . . A papa szintén nem akar többé hozzá szólni. Pedig a papa egészen más volt. A papa mindent megengedett. Hogy a szönyegre leülhessen, hogy átmehessen az ispángyerekekhez játszani . . .

Az eső halkan szemelni kezdett, aztán megeredt mind jobban. A hintóernyőt felhuzták. Köröskörül egy nagy szürkeség lett az ég boltja, álomba ringató nagy szürkeség. Az esőcseppek halkan kopogtak. A kis leány nem látott, nem hallott semmit. Ott aludt el a kocsiszögletben.

*

. . . A gőzmasin[illegible] pedig futott, futott keresztül a mezőn. O[illegible] a gödrökben csillogó viz visszaadta fek[illegible]e árnyékát, mint egy mozgó vasszörnyetegét, a melynek meg van koszoruzva a feje vadkökény-virággal. Sárga kankalinok kivánosian néztek utána, egy-egy korai fecske ijedten rebbent fel s szált tova nyilsebes repüléssel, a látóhatár szélén a kavargó füst egybeolvadt a fellegekkel.

Egy-két utas kinézett az ablakon. Asszonyok, tarka, virágos kalapjaikban, gyerekek, odaszoritva arczukat a vastag üvegtáblához. Meg se ütköznek rajta, hogy ép ott futnak el a temető mellett. Hisz az oly természetes valami! Legfölebb a sirköveket veszik szemügyre és találgatják, vajjon kié lehet, micsoda gazdag, micsoda boldog ember volt életében! — Az ott például karcsu, fekete obeliszkjével, a frissen ültetett szomoru füzfákkal. A füzfákat ugyan nem kertész ültette, egyik kijebb van, mint a másik és nem adja meg jól a szimmetriát. De hiszen majd megfelelne arra Gergöly bácsi, — mért van az mégis jól. Mert a tekintetes ur életében is azt volt a hiba, hogy mindig zsinórhuzásra kellett cselekednie, mikor pedig azt olyan nehezen veszi be a magyar ember természete, annál kevésbé egy kishidi Nagy Ferencz, aki az öseit Árpád fejedelen idejétől számitotta. Egy kishidi Nagy Ferencz! — s most milyen csöndesen megbujik a gyöpös hant alatt, mely engesztelőleg simul hozzá, mintha melengetné. Puha, édes tavaszi illat száll fel belőle, friss földszag, a márvány obeliszken katicza-bogarak sétálgatnak. A vonat kerekeinek dübörgésére ijedten bujnak el valamely rög alá, körös-körül mintha reszketne a föld, amint tompán visszaadja a hangot. Hogy dobogott a szivük szegénykéknek! És a dübörgést átadná egyik rög a másiknak, mintha megmozulna a föld ütöere. Rezgésbe jönnek az apró porszemek s beszélgetnek a másik porral, az emberrel. Zörgetnek a koporsója fedelén.

És beszél a tompa dübörgés, a vaskerekek misztikus zaja. Beszél külön-külön mindenikhez.:

— Meggyógyitottalak kishidi Nagy Ferencz!

A por felel a pornak:

— Meg.

— Nem vágyol vissza?

— Soha!

— Ha még egyszer a világra jönnél!

A rügyező akáczfák megremegnek egy gyönge szellőtől, — talán sóhajtás volt:

— Ha ugy történne, ahogy megálmodtam egykor! . . .

A dübörgés elhal lassankint, csak az utolsó szót viszi tovább a friss áprilisi szél s a por regél tovább a pornak.

És kishidi Nagy Ferencz beszél tovább;

— Ha ugy történthetett volna! — Láttatok piros hajnalt, amely felkel az égről, hogy rózsaszinü fényével beboritsa a mindenséget? — ilyen hajnalom lett volna ő nekem. Szelid szép szőke jelenés, a ki kézenfogva tart vissza minden rosztól, egy szavával uralja egész lelkemet. De nem ugy történt. A szép szőke jelenésnek elkellett tünnie, elüzte a pénzvágy sorvasztó lehellete, amiről regél a világban minden. A káprázatos diadémok, szép asszonyok fekete hajában, a puha selyem és bársony, mely illatával kábit és részegit, elegáns fogatok zaja, mely vonz, mint a mágnes. És elüzte végül egy pár könyörgő szem, egy könyörgő tekintet. Két egymásba kulcsult puha kéz, amely nem tudott, nem akart szegény lenni.

— Fiam, ha nem akarod a halálomat! — Nézz reám, az édes anyádra, akinek a koldusbotot akarod a kezébe adni. Nincs más menekvés fiam, nincs más menekvés! . . .

Menj, menj szép szőke leány, én ne lássam meg többé édes, mosolygó arczodat és eredj hozzá az ispánhoz, aki tudom szeret, jobban szeret mint én, mert el megy veled a templomba hüséges hitvesi szóra. Menj, én is megyek és elkerüljük egymást, mintha idegenek volnánk. Emléket se kérek tőled, hisz elfelejtettelek már, megszéditett a fény, elkábitott a szalónok ápolt, délszaki növényinek illata, hogy vennélek észre szegény kis mezei virág!

Behunytam a szememet, ugy rohantam vakon s amikor fölnyitottam, már ismét ragyogott a czimerünk, Mózsinak az uzsorásnak nem kellett többé leemelnem a kalapomat, ugy mentem el mellette emelt fővel, kifeszitett mellel, csak az arczom pirult el gyakran. Ők azt hitték a boldogságtól.

De egyben mégis boldog voltam. Hogy

00000462

a nyugdijat, ne féljenek, hogy a kormány vagy más testületek háborgatni fogják vele.

A fővárosi sajtóban és egyebütt is megindult már a mozgalom a munkások nyugdijügyében, de a kérdés a körül forog, milyen legyen az?

A fővárosban van már egy munkás nyugdij egyesület, melynek az országban 20—30 fiókja van. Ezért is egyesek azt tanácsolják, hogy nem kell itt uj nyugdijalapról gongoskodni, hanem csak egy fiók egyesületet kell felállitani.

Igaz, ez könnyen megy, de jöhet az idő, mikor semmi haszna sem lesz. Példa rá az I-sö polg. bet. segélyző és temetkezési pénztár keletkezésének története. Budapesten megalakitották az ált. munk. betegsegélyző és rokkant pénztárt, melynek mintájára a kisebb városokban fiók pénztárokat állitottak fel. Városunkban is nagyon szépen virágzott a fiók pénztár. S midőn igen sok tagja volt, midön eleget befizetett már a központba, akkor odafenn kimondják a szakadást, s a mi fiók pénztárunk magára hagyatott. A felküldött pénz odaveszett, a fiók pénztár a bukás szélén állott. S akkor az egyleti tagok függetlenül megalakitották az I-sö polg. bet. segélyző és temetkezési pénztárt.

Vajjon a mánkásnyugdij egyesületek fiókjai nem ezen sorsra jutnak-e valaha, s akkor ott lesznek a hol a mádi hitsorsos, kezdhetik ott, ahol elkezdték, midön beiratkoztak.

Veszélyes tehát fiók nyugdij egyesületet felállitani, mert a jövöje nincs biztositva, a munkás, az iparos pedig jövöt szeretne a maga számára biztositani. Ha azok odafenn tudnak ily egyesületet felállitani, miért ne lehetne annak mintájára egész önállóan a kisebb városokban is alakitani? Az ut készen áll, könnyü akkor már járni rajta.

De hát milyen legyen az a nyugdijegyesület? A munkás név egy általános név, az egy nagy kalap, mely alá minden kézzel dolgozó embert foglalnak. Pedig munkás és munkás közt nagy külömbség van. Más a napszámos, más az iparos. Más amannak, más emennek az igénye és munkája. A nyugdijnak az alapját az igény és a munka szerint kell összehozni.

Ne beszéljünk tehát általánosan munkások nyugdijáról, hanem beszéljünk elválasztva az iparosok nyugdijáról. Iparosok akarják élvezni, iparosok hozzák létre. Pesten megvan a minta, csak át kell alakitani. Ne tanácskozzunk azért sokat eredmény nélkül, hanem tegyünk annál többet eredménynyel.

Varga Ottó ügye.

Pedagógiai irodalmunk büszkeségét, a kitünö történettudóst, *Varga* Ottó tanárt, kinek könyveiből már a magyar ifjuság százezrei tanulták a nemzet históriáját, a kultuszminiszter állásától fölfüggesztette. Tette pedig ezt azért, mert a tudós tanár iskolai magyarázás közben, állitólag sértöen nyilatkozott a Habsburg-dinasztiáról. Ezt az esetet mostanában igen részletesen tárgyalják a fővárosi lapok és pártkülömbség nélkül védelmükbe veszik Varga Ottót. Mi a magunk részéről olyan kiváló hazafinak és tiszta itéletü történetirónak ismerjük e tudóst, hogy épenséggel nem hihetünk a reá szórt vádak igazságában. Hanem igenis ismerjük azokat a fondorlatokat, melyek ujabb idöben olyan gyakori jelenségek a tanári karban, az egyetemektől lefelé. Áskálódás, gyanusitás és hasonló intrikák napirenden vannak s ezeknek mind a közönséges kenyéririgység a mozgató oka. Ez a Varga irta egyebek közt az „Aradi vértanuk albumát", mely immár négy kiadást ért; ez irta azt a „Magyarország Történetét", melyet a Kisfaludy-Társaság a Lukács Krisztina-féle pályadijjal tüntetett ki — és mindenekfölött azt a Magyar Történelmet, mely a legtöbb hazai középiskolának rendes tankönyve. Soha, senki sem talált ezekben a könyvekben kifogásolni valót, de annál több széppet, lélekemelőt. A Történeti könyvtár most megjelent 87. füzete szintén az ö tollából való. Ama tiz férfiu történetét irja meg benne, kiknek most szobrot állit a királyi kegy. Ezt a könyvet a következö szavak fejezik be:

„Ime, mint a legelsö magyar ember, én elfogadom jellemeteket, érczszobrokkal dicsöitem jellemvonásaitok kimagasló nagy alakjait, eszményeiteket eszményeimnek vallom . . . ezt mondja nekünk az a királyi tiz szobor.

És mi jobbágyi hódolattal a trón zsámolyára omolva, mi mást felelhetünk? — Uram király: ilyenek voltunk, ilyenek maradunk."

Ezek a szavak nem felségsértö szavai.

Az egész dolog különben onnan keletkezett, hogy a budai Ferencz József intézetnek egy növendéke valamint magas rangu katonatiszt fia, elbeszélte odahaza, hogy a tanár, — I. Lipótról magyarázván — azt mondta: „Zsarnok volt, mint a legtöbb Habsburg." A fiu atyja jelentést tett a hallottakról, mire Varga óráin spiczliket rendeltek a tanterembe s ily módon ellenörizték a magyarázatait. Most, október 1-én felfüggesztették állásától és fegyelmi vizsgálatot inditottak ellene. Érthető érdeklödéssel várjuk a fegyelmi vizsgálat eredményét, annál is inkább, mert a mit hat diák terhére vallott, ugyanazt tizennyolczan egy nyilatkozatban megczáfolták.

Varga Ottót tavaly, de az idén az év elején is többször kinálták meg hosszabb szabadsággal. De ő nem fogadta el.

Férfiui és tanári önérzetem tiltja — mondotta — hogy szabadságot kérjek most, amikor vádakkal és rágalmakkal törnek ellenem.

Az idei iskolai évben már nem is tanitott Varga, s október 1-én felfüggesztették állásától, de teljes fizetését még huzza. A II. kerületi gimnázium tanitványai rajonganak Vargáért s mint értesülünk, sok száz aláirással kérvényt

---

láttam a változást, amin szegény anyám ment keresztül. Mintha kicserélték vona, mintha még egyszer felgyulladt volna benne a régi láng, mint mikor a gyertya utolsókat, nagyokat lobban. Öt a boldogság ölte meg igazán és bizonyára még a koporsójában is mosolyog. Nem sajnálom tőle, legyen neki is édes az a mosolygás. Ám mi hovatovább erőltettük ajkainkra és csupán csak a világ előtt azt a kellemetes kis vonást, amely gyakran nagyobb lelki küzdelmünkbe került, mintha a könnyeink hullottak volna. A délszaki növények pompás levelei közt gyakran apró kigyók bujnak meg, amelyek mindig elevenbe csipnek, hogy sokszor hónapokon keresztül érezzük a fájdalmat. Finom, diszkrét méreg az, de jobban éget, mint a vitriol.

Az elsö szurást mindjárt az édes anyám halála után kaptam és még a baba elött, aki alig volt három éves, de önkénytelen sirni kezdett, amikor szemrehányásokkal illette az anyját:

— Bántod a szegény nagymamát, amikor az már nem tud beszélni, az Istenke becsuta a száját . . .

Az elsö eset volt, hogy kérkedett a pénzével. Odadobtam elébe mind, amit valaha az övén vettem, ha koldus leszek is de többé nem kell. Dolgozni kezdtem. Amit valaha jól, roszszul megtanultam, elöszedtem mind. Óriási vállalatokba kezdtem és szinte üldözött a szerencse. Agyam égett a temérdek izgalomtól, — de azért eljártam a mulatságokba én is, annál többe és a feleségem is annál többe, hogy felülliczitáljuk egymást. Ami jött az el is ment, hisz másnap jött helyébe másik. Egyszer aztán hibáztam. Csak egyetlen számot. Csak akkorát, mintha a sima uton megbotlottam volna. Mint valami pókháló-vár, ugy omlott össze minden

A babának vettem volt egy kis birtokot, egy darabocska földet, ide látszik, olyan mint maga a paradicsom-kert és tisztán a magamból vettem, — betáblázattam rajta egy darabot. Csak egy kis szögletet. Szó nélkül kifizettek rá 30,000 forintot. Próbálkozzunk ezzel. De megint botlottam és mintha az agyam is megmozdult volna a helyében, olyan nagyot botlottam. Egyszerre nem tudtam gondolkozni. Abban a szögletben, a mit a babától vettem el, - abban botlottam meg mindig, az került elébem szüntelen, még álmaimban is. Szédületes, örült tánczot járt velem, hogy egyszer csak azt képzeltem magamról, hogy elveszitettem a fejemet és nem is találtam meg soha. A szegény Gergöly találta meg a fűben, mert legurult a töltésről, csak én magam maradtam ott és nem képzeltem volna, hogy az a vas is olyan puha legyen hozzám, az a kapálódzó, prüszkölö vas-szörnyeteg. Nem fájt semmi. Mikor összekerültünk, megkérdeztem a fejemet: no öreg, hol voltál olyan sokáig? — merre jártál?

— Jóba.

— A szögletet kerested?

— Azt.

— Megvan?

— Ezek a bolond zsidók még ma befizették a 30,000 frtot, tudod azt a pénzt, amin az emberek életükben a halálukat szokták megvásárolni, — mondom lefizették egy cseppig, ahogy engem megtaláltak a fűben. Most már meg van a szöglet és a babáé is marad örökkétig, mert ugy irtuk meg a pecsétes levélben.

— Jó, de hát elhitték, hogy meghaltam? — ugy igazán meghaltam? . . .

— El, el; minden jól van. Az ört elcsapták, a masinisztát elcsapták, hogy nem vigyáztak a ködben.

— Szegények . . .

— Gondoskodtam róluk. Egy kertész, meg egy gazda kellett a baba paradicsomába. Az ő nevük van benne a pecsétes levélben.

— Meg se gondoltam volna, hogy olyan okos vagy . . .

A fejem bólintott és most ö kérdezett:

— Beszélj: az ész dolgozott, de hát a sziv? — hol hagytad a szivedet?

Odakaptam, már meg a szivemet vesztettem el. Nem találtam. Két napig nem találtam. Ugy ereszkedett le aztán hozzánk a minap. Még odafent járt mindig, a szöke asszonynál, a fehérképü kis leánynál.

És beszámolt az is külön:

Szöke asszony megcsókolja a babát mindennap. Szinte rácsókolja a lelkét, napról-napra jobban hasonlit hozzá. A hites asszonyod, az igazi anyja nem is haragszik érte . . .

Kishidi Nagy Ferencz egymásba kapcsolja fonnyadt ujjait s még egyszer fölnyitja homályos szemeit, hogy azután csöndesen aludhasson örökre:

— Áldott legyen a kibékülés órája! . . .

Gergöly bácsi pedig odafönt az élök országában nemes arczán jegyezte be a krónikás könyvébe, hogy szinte a betük kiabáltak a szemrehányástól:

— Ilyen asszony! — ilyen asszony! — még az egy tisztességes esztendőt sem várja be, de elhajitja a tiszta uj gyászkendőjét! — A minek még reggel este csuron viznek kellene lenni a könytől, olyan ember után, mint a mi tekintetes urunk. Milyen világ! — milyen világ!

Utána szelidebb betükkel jegyz:

A kisasszonyunknak most ketten viseljük gondját, én meg az ispánné asszony, hogy áldja meg az Isten, a hova egyet lép.

00000463

intéznek Wlassics miniszterhez, hogy történelem tanárukat helyezze vissza állásába.

Varga Ottó tegnap egy ujságiró előtt igy nyilatkozott:

„Husz évi tanári és történetiró munkálkodásomnak az a gyümölcse, hogy már egy évóta alávaló hajsza folyik ellenem. Ellenségeim néhány éretlen gyereket használnak fel megrontásomra, fölségsértéssel vádolnak s vádjaik egytől egyik képtelen hülyeségek. A hajsza egy év óta nem hagy nyugodni, nincs egy nyugodt éjszakám, egy órám, sokszor azt hiszem, hogy eszemet vesztem.

— Most vége a vizsgálatnak várom az itéletemet. Bizton nézek eléje. De akárhogy is döntenek a miniszteriumban az ügyemben, föl fogok lépni a pályatársak ellen, akik kegyetlenül törnek ellenem. A büntető törvényszék elött — mert az ő cselekményeik fölött a büntető törvényszéknek kell itélnie, majd mindent el fogok mondani, galád üzelmeikről lefogom a leplet rántani. A közoktatásügyi miniszteriumban, ahol ismerik nevemet és munkálkodásomat, már több magasrangu tisztviselő fejezte ki előttem megbotránkozását az ellenem folyó hajsza miatt.“

UJDONSÁGOK.

Apotheozis.

Nagy férfiak, kik nagy eszmék harczában vérzettek el, örök időkre szóló dicsőséget nyernek a halálban. Életük példa lesz és tanulság, nevök glóriával övezett, elmulásuk martyrium, mely ünnepes helyet kér magának a nemzet nalándáriumában.

A mi nemzeti hőseink, kik erős karjaikkal megépitették az uj Magyarország fundamentumát, nem hiába szenvedték el a halált az aradi vésztőhelyen. Megcsutoltatott testük pora megtermékenyitette a hazai földet és a szabadság virága kelt ki abból a magyarnak.

Minden kincsek között, melyek Istentől a nemzeteknek adattak, legdrágább a szabadság. Hős szivek vére által nyer életet, vér a nevelő harmatja és megbervadván, ismét vér által leszen annak, ujjászületése. Az a nép pedig, mely nem tudja meghozni érte ezt az áldozatot, elvész, elpusztul, utolsó leszen az utolsók között és igavonó barma a hóditó idegennek. Boldogok mi, mert nekünk hősök adattak, kik életük árán váltottak meg bennünket a megalázó szolgaságtól. Hála érte a magyarok Istenének.

Az aradi Tizenhárom és velük a többi megszámlálhatatlan vértanu emlékezete fölmagasztaltatott, mint a kik a bitó talapzatáról léptek a halhatatlanságba. A bekövetkezett idők megmutatták, hogy az ő kinszenvedésük nem volt hiábavaló, mert lelkök ideáljai immár diadalmat nyertek.

A történelem itélete kérlelhetetlen és igazságos. A kik gyülölettel szivükben romlásunkra törtek, azoknak emlékét megemésztette az idő s ha maradtak is fönn nevek a hóhérokéi közül, megvetés és utálat lett az osztályrészük. Az áldozatok vére szárad rajtuk, azoké az áldozatoké, a kik óriásokká nőttek egy félszázad alatt és dicsőséggel vonultak be a történelem pantheonjába. Ereklyévé lettek bitóik szilánkjai, a bitóké, melyeket a nemzet fejfájának szántak. Mert van föltámadás . . .

Nem a gyásznak, hanem a diadalnak ünnepe volt ez a tegnapi, azért ne legyen szava a zsörtölődésnek, a panaszkodásnak. Ne háborogjunk most a miatt, hogy a szabadság vértanui közül kilenczen még ma is ott porladnak a vesztőhelyen, abban a gödörben, melyet szolgakezek, hóhérok pribékjei ástak. A méltó kegyelet nem épen a mi privilégiumunk. Jusson ebből a magasztos munkából a mi fiainknak is. Azok még jobbak lesznek nálunk és áhitatos szivvel helyezik majdan megillető helyre az omló csontokat. Valamikor még összekerülnek ezek az idegenből meghozott Rákóczy hamvaival. Hiszen egymás mellé valók.

Szép volt ez az ünnep, szép és tanulságos. Megérthette ebből az idegen, hogy nem fogyatkozott meg bennünk az láng, melynek lobogása félszázaddal ezelőtt elkápráztatta a fél világot és megtudtuk mi is, hogy együtt tudunk érezni még, ha táborba szólit az eszme, és hogy mindnyájan tudunk még sirni, lelkesedni. És az a zsenge nemzedék, életerős sarjadéka, virágos lombja a nemzet törzsének, bizonyára megfürösztötte lelkét a mi áldozatunk tömjénfüstjében.

Az aradi ünnepélyen együtt volt az ország szine java. Olyan fényes demonstrácziót volt ez, a minőt csak egy nagy, erős, szabad nemzet tehet hősei emlékezetéért. Szines, illatos virág és babérerdő boritotta a Tizenhárom sirját és igaz könnyek harmata csillogott rajta. Megyék, városok, faluk és különböző egyesületek küldöttségei tettek ott hódolatot a martyroknak, lelkes, büszke hódolatot, a szivüktől vezetve, mindnyájunk áldásától kisérve. Felejthetetlen napja lesz ez Arad városának, mely nagy emlékü falai között látta az egész nemzetet, de felejthetetlen nekünk is, kik idehaza emlékeztünk és imádkoztunk a szabadság bajnokaiért.

Reggeli 8 óra előtt gyászfátyollal bevont lobogók alatt vonultak fel a székesegyházba: a 48-as honvédegylet, a függetlenségi-kör, a déli vasuti mühely derék munkásai, a gymnásiumi és keresk. akademiai ifjuság tanáraival, a palotavárosi és belvárosi elemi iskolák növendékei. Az első padokban ültek a törvényhatóságok tisztviselői báró *Fiáth* Pál főispánnal és *Havranek* József polgármesterrel, továbbá a többi állami és egyéb hivatalok tisztviselői, azonkivül a káptalan tagjai szokott helyükön, teljes számban.

A szentély följáratánál diszes ravatal volt fölállitva, impozáns babér és pálma dekoráczióval, körüskörül égő gyertyákkal. Mellette kétfelől városi és megyei hajduk kardosan, állottak diszőrséget. A templom teljesen tömve volt közönséggel, söt a bejárat elött, az utczán is sokan szorongtak, a kik már bent nem kaphattak helyet.

A gyászmisét *K. Horváth* István belvárosi plebános mondotta.

Szt. mise után az elemi iskolák növendékei tanitóik vezetése alatt, a mint jöttek, szép rendben visszatértek az iskolába, hol a tanitók a gyermekek felfogásához mért szép, hazafias beszédben méltatták a nap jelentőségét.

A középiskolákban e napon nem volt előadás. A főreáliskola ifjusága reggel, a templomba vonulás előtt összegyült a tornateremben, hol *Borostyán* Sándor tanár emelkedett szellemü felolvasást tartott. A kereskedelmi akadémiában d. e. 9 órakor diszgyülés volt, melyet dr. *Faludi* Miksa igazgató nyitott meg, remek beszédben emlékezvén meg a vértanuk dicsőségéről. Utána *Bruszt* Jenő III. o. t. nagy hatással szavalta el Tóth Kálmán „Előre“ czimü költeményét, majd *Rédei* Zoltán III. o. t. tartott felolvasást a tizenháromról. Verseket szavaltak még *Steiner* Ernő, *Reitmann* Jenő és *Lustig* Ödön.

A helybeli cziszt. r. kath. főgimnázium ifj. önképzőköre is kivette részét a nagy nemzeti gyászból. Diszgyülést tartott az intézet disztermében, melynek ünnepélyességét *Spitkó* Lajos tank. főigazgató és az egész tanári kar megjelenése emelte. A *Hymnus* éneklése után *Török* Konstant, az önképző-kör tanár — elnöke, emelkedett hangu beszédben nyitotta meg a gyülést, meginditó szavakban emlékezvén meg a nemzet dicső vértanuiról. Ezután szavalatok következtek: *Édes* Jenő VIII. o. t. szavalta el kellő érzelemmel ifj. *Ábrányi* Kornél „Október 6-ikán“ cz. költeményét, majd *Straucz* Andor VIII. o. t. ragadta el hallgatóit a „*Lengyelországi harangok*“ (Endrődi Sándortól) valóban sikerült előadásával, *Hankó* Ernő VII. o. t. pedig arany János „*Ráchel siralma*“ cz. költeményében rejlő hazafiui bánatnak adott szép kifejezést. Erre *Mezey* János VIII. o. t. a kör alelnöke tartott felolvasást. „1839. október 6.“ czimen, az aradi gyásznapon történteket mondotta el élénk előadásban, helyet találván a martyrok életének rövid, jellemző leirására is. Az ünnepélyt két szavalat egészitette ki: *Tóth* Kálmán VII. o. t. szavalta el Tompa Mihály „*A gólyához*“ cz. költeményét a tartalomnak megfelelő előadásban, *Tomán* Ferencz VI. o. t. tehetségét pedig Palágyi Lajos „*Az aradi vértanuk*“ cz. költeménye tette próbára, de ő a várakozásnak teljesen megfelelt. A sikerült ünnepélyt a *Szózat* eléneklése fejezte be.

*

A gyászistentisztelet alatt a belvárosi kereskedők nagy részben bezárták üzletiket. A gyász külső megnyilatkozása egyébként igen impozáns volt. A megyeház, a városháza, a püspöki palota, valamint a legtöbb magánház gyászlobogókkal volt ékesitve. Csak az állami hivatalok álltak csupaszon, disztelenül, siváron. Ott ugy látszik nem tudtak az egészről semmit . . .

Gyászistentiszteletet tartottak még a felsővárosi templomban és a ferenczrendieknél, hol *Kudelka* Gellért házfőnök celebrált segédlettel, továbbá a szeminárium templomban is, melyen megjelentek a Ferencz József-leányneyelő intézet növendékei az apáczák vezetése alatt, továbbá a tóvárosi elemi iskola tanulói.

A neol. izr. imaházban szintén volt gyászistentisztelet, melyen dr. *Steinherz* főrabbi mondott hazafias szellemü gyászbeszédet a tizenháromról. Majd az izr. elemi iskola tanuló tanitójuk vezetése alatt kivonultak az Erzsbet ligethez és diszes koszorut helyeztek a vértanu emlékre.

— **A legfrissebb gyászvers.** Tegnapelőtt este együtt voltak az ünnepségekre érkezett országgyülési képviselők az aradi „Központi“ kávéházban. A nagy székely, *Ugron* Gábor vitte a szót s a honatyák, nemkülönben a kávéház többi vendégei lelkesedve hallgatták, a mint az ő ismert ragyogó előadásában szólt az aradi gyászról, a vértanuk dicsőségéről. Ott volt többek között *Kalocsay* Alán, városunk orsz. képviselője is, kit a tüzes beszéd annyira

00000464

megihletett, hogy ott nyomban, a kávéház márványasztalán egy gyönyörü költeményt rögtönzött, melynek szivhez szóló stófáiban a a közös édesanya, a haza mondja el siralmát és megvigasztalódását. A hogy a vers elkészült, Kalocsay megmutatta Ugronnak e szavakkal:

— Nézd, micsoda inspirácziót meritettem a te szavaidból!

Ugronnak nagyon megtetszett a vers és nyomban felolvasta a társaság lelkes óvácziói között. Az épen jelenlevő *Tiszti* Lajos, az „Arad és Vidéke" szerkesztője pedig magához vette a czeruzával irott költeményt, s még azon estén kinyomatta és szétosztatta a közönség közt.

A szép költemény igy hangzik:

Az akasztófák alatt.

Ötven esztendeje akasztófák alatt
Azt mondották néktek: magvatok se marad,
Ötven esztendeje siratlak, anyátok,
Akasztófák alatt, hü magyar Hazátok.

Ötven esztendeje a Golgotát jártam,
Fiaim sirattam, fiaimat vártam:
Ötven esztendeje egyetlen egy maradt,
Vigasztalan vigasz: vértől ázott Arad.

Ötven esztendeje reménytelen voltam,
Otthonomban árván bujtam bujdokoltam,
Ötven esztendeje köny volt imádságom,
Elveszett mindenem . . . el a tizenhárom.

Ötven esztendeje elveszett már minden,
Elveszett a Haza, csak egy nem: az Isten,
Ez az Isten él még, virrasztott felettünk,
Szenvedtünk, meghaltunk és ujra születtünk!

Arad, 1899. okt. 6.

Kalocsay Alán.

— **A budafoki vizvezeték.** Hogy mennyire mögötte állunk a budafokiaknak, élénken bizonyitja budafoki levelezőnk következő tudósitása: Tegnapelőtt f. hó 5-én nyitották meg a budafoki vizvezetéket *Beniczky* főispán, *Földváry* országgy. képviselő s számos megyei notabilitás jelenlétében. A templomtéren felállitott diadalkapunál fogadta *Varga* József hirneves bpesti mérnök a Budapestről külön villamos kocsival érkező vendégeket, mely után ő, mint az egész vizvezetéknek tervezője és megalkotója, egész tárgyilagosan ismertette a vizvezetéket, annak előnyét és hasznát a községre. A beszéd után Beniczky főispán megnyitotta a vizvezeték csapját s taraczklövések közt öntözték meg a főteret. Ezután a gépházhoz hajtattak, a hol *Heller* István, Bfok tevékeny és érdemekben gazdag plebánosa szónokolt. Este bankett volt a *Bleicher*-féle szállodában, melyen körülbelül 150-en vettek részt. Az első felköszöntőt *Beniczky* mondta királyra, mely után felköszöntőt mondtak még *Miklósy* Lajos főjegyző a főispánra, *Varga* József a vendégekre, *Heller* István Varga mérnökre, *Tóth* József tanfelügyelő és még számosan. A társaságban általánosan a legjobb hangulat uralkodott.

— **Zichy Jenő muzeuma.** Az áldozatkész *Zichy* Jenő gróf, ki magyar őstörténelmi kutatásait csak az imént fejezte be, visszatérve második ázsiai utjából, a magyar kulturának ismét hoz egy ujabb áldozatot. Muzeumot épit Budapesten, melyben ritka, nagyobbára ismeretlen családi mükincseit fogja kiállitani azokkal az ethnografiai gyüjteményekkel együtt, melyeket külföldi utjaiban szerzett. Az áldozatkész gróf a palota tervét már el is készittette s fölépitéséhez azonnal hozzáfogat, amint az épitési engedélyt megkapta. Az uj muzeum a Rózsa utczában lesz, a gróf palotája mellett, amelylyel belül össze lesz kötve egy folyosó által. Főhomlokzata a Szekfű utczára néz, ott lesz a főkapu díszes lépcsőházzal. Lesz benne külön müvészeti, régészeti, néprajzi és iparmüvészeti osztály, valamint gazdag könyvtár és képtár is, utóbbiak közvetlenül a gróf lakosztálya mellett. A képtár 4—500 nagyértékü festményből áll, melyek közt képviselve van a klasszikus müvészet minden korszaka. Kiváló nevezetességei egy-egy Michel Angelo-, Tintoretto-, Tizián-, Dürer-, Kupeczky- és Mányoky-kép. Lesz a muzeumban gyönyörü és gazdag fegyvergyüjtemény, számos iparmüvészeti remekmü. A muzeumot a gróf megnyitja a nagy közönség számára is, mely azt hetenkint három napon át megnézheti. Az épitést még valószinüleg ebben az évben megkezdik.

Esküvő. *Hoffer* Mátyás e hó 8-án délután 1 órakor tartja esküvőjét *Kohn* Irmával, özv. *Kohn* Mayerné leányával Székesfejérváron.

— **Köszönet.** *Kuthy* Márton kanonok ur ő nagysága tisztelet jegyének megváltása czimén 5 forintot volt kegyes a „Fejérmegyei tanitótestület segélyalapja javára küldeni, mely kegyes adományért az egyesület nevében hálás köszönetet mond: *Szirbek* József, tankerületi elnök.

— **Uj egyesület a vidéken.** A *Duna-Adony* községben most alakult „kömivesek és ácsok önmüvelődési köre" már megszerkesztette alapszabályait, s azt a megye alispánja utján a belügyminisztériumhoz jóváhagyas végett fölterjesztette.

— **Rossz tréfa.** E hó 5-én, a nemzeti ünnepet megelőző napon több névtelen fenyegető levél érkezett a székesfejérvári honvédparancsnoksághoz és a 69. gy. ezred ászlóaljparancsnokságához, melyben holmi vérmes hazafiak nagy botrányt jövendöltek a következő napra, október 6-ára. Bár az egész dolog inkább tréfának, mint komoly fenyegetésnek látszott, a parancsnokok mindazonáltal megtették a szükséges óvintézkedéseket. A rendes 10 élestöltényhez még fejenkint 20 darabot osztottak ki a legénység között, egyben pedig lépéseket tettek a névtelen levelezők kinyomozására.

— **A postaigazgatóság kérelme.** A postaigazgatóság következő kérelmet intézte a közönséghez: Köztudomásu dolog, hogy a levélhordók az oly magánegyének közönséges leveleit, a kiknek lakását zárva találják és a kiknek ajtaja előtt levélszekrény nincs kifüggesztve, oly uton-módon juttatják az illető lakásaiba, a hogy erre éppen kedvező alkalmuk van. A napközben otthon nem tartózkodó közönség az ily improvizált kézbesitést nemcsak türi, de sőt szivesen veszi, mert nem kell várnia a lakása nyitott ablakán idejében bedobott vagy az ajtóküszöb alatt becsusztatott levélre. Csakhogy az ily eljárás ahogy a tapasztalat bizonyitja, nem egyszer helyrehozhatatlan kellemetlenségekre, sőt visszaélésekre ad okot. Hogy ily sajnos eseteknek eleje vétessék, és hogy az illető levélhordók az otthon nem tartózkodó czimzettek leveleit kellő ovatossággal kézbesitsék, ismételten kérem a t. közönséget, hogy a lakás ajtajait levélszekrényekkel ellátni szi-veskedjenek, mert csakis az esetben lehet az érkezett közönséges levelezések gyors és pontos kézbesitését biztositani.

— **Öngyilkosság.** Negyvenöt nyarat ért meg már hajadoni fövel az a szerencsétlen teremtés, a ki minap egy szenzáczióval gyarapitotta az érdi krónikát, beleugorván a kutba. Mikor a negyvenötödik nyár zivatarait is átélte volt már szüzi pártájában, szemet vetett rá egy becsületes özvegy ember, névszerint *Stiegler* Mihály, a kit nem annyira a leány fonnyadó bájai, hanem inkább a házi gond megosztásának gondolata vezetett a vele való házasságra. Ez a most mult tavaszszal történt. Az uj menyecske azonban sehogy sem tudta beletalálni magát a házas élet kisebb-nagyobb veszödségeibe, azért felettébb megunta az életét. Többször emlegette az ismerősei előtt, hogy kivégzi magát, de senki sem hitte el neki, hiszen még ugyszólván a mézesheteknél tartott. A minap délelőtt, mig az ura künn járt a telken, nyomtalanul eltünt a házból. Délben hazajött a gazda s mivel hogy se ebéd, se asszony nem várakozott rája, gonosz sejtelmekkel telve kezdte keresni a szomoru menyecskét. De sehol sem találta. Utoljára azt hitte, talán látogatóba ment és ott felejtkezett. Maga készülődött hát az ebédfőzéshez és mindenekelőtt vizet akart meriteni az udvaron levő kutból. Képzelhető a szegény ember rémülete, midőn a kutban akadt az asszonyára, természetesen már holtan.

— **Kávéházi idill.** Csinos kis hajcziho szinhelye volt a minap éjjel a Nádor-utczai *Stignitz*-féle kávéház, a hitsorsok eme törzs-találkozó helye. Ugy történt pedig a dolog, hogy *Deutsch* Miksa biztositási ügynöknek holmi elintézetlen ügye volt *Lővinger* Gyulával, a ki dr. *Krausz* Zsigmond ügyvédi irodájában van alkalmazva. Az elintézetlen ügy alanya valami olyas dolog volt, ami kávéházi felfogás szerint nem tartozik szorosan az „affair de honneur"-ök osztályához, mert csak egyszerü cech-differencziáról volt szó. A két uri ember hamarosan összekapott a kávéházi törzs-ülnökök nagy gaudiumára es alaposan elkezdték püfölni egymást, miközben siralmas pusztitást vittek végbe a kasszatündér trónusán elhelyezett likőrös flaskók és egyébtörékeny portékák között. Csakhamar egy harmadik szereplő lépett a küzdőtérre: Lővinger Mór, a köztiszteletnek örvendő szemét-fuvarozási vállalkozó, ki gyermekének védelmére sietett. A most következő jelenetre legjobb lesz fátyolt vetnünk, annál is inkább, mert az ádáz küzdőfelek ezután sürgősen kivonultak a kávéházból, igaz, hogy nem a maguk jószántából. Az ügynek egyébként — mint halljuk — nem lesz lovagias folytatása.

— **Szüreti mulatság.** A székesfehérvári iparos ifjuság önképző köre e hó 15-én a „Fehér bárány" vendéglőben világpostával egybekötött szüreti mulatságot rendez. A rendezőség a következő „hivatalos idézéssel" hivogatja az érdeklődőket: A nemes község becses ifjai, vénei, leányzói, asszonyai, szóval férfinépei és férfi népei együttesen és külön-külön is *megidéztetnek*, hogy Urnak 1899-ik esztendejében, október hó 15-ik napján a községházánál (Fehér bárány vendéglő) becses familiájukkal ünnepies öltözetben megjelenjenek, ahol is este 8 órakor *a hivatalos szüret* megkezdetik, és virradóra be is fejeztetik. A kik megjelennek, tartoznak a nemes község kasszájába fejenkint egy személyről 50 krt, familiánként 80 kr. befizetni. A kik ezen hivatalos idézés daczára meg nem jelennének, azok életfogytiglani halálra itéltetnek. Habár a nemes község kasszájába fizetendő summa hivatalosan van megállapitva, azért aki akarja a summát megis toldhatja és eme jószivüségét a község érdemes birája avval hálálja meg, hogy ebbe az esztendőbe, ha pontosan fizeti az adóját, egzekválást nem fog szenvedni. A ki ennél többet akar tudni, vegye meg a hivatalos lapot, ott minden benn lesz. Bemenési czédulák előre kapkodhatók a következő bótos uraknál: *Deutsch* Gyula, Nádor utcza, *Hollósy* Ferencz fodrász, Kossuth-utcza. A község elöljárósága: *Molnár* István, öregbiró. *Gaubek* Antal, kisbiró. *Megjegyzés:* Ezen szüreti mulatság a székesfehérvári iparos ifjuság önképző köre által, saját pénztára javára rendeztetik, erkölcsi kötelességé tétetik, minden köz egbelinek megjelenni. *Gürügü* Gegő, jegyző s. k.

— **Csonka Kis János.** A mult nyáron egy bandita belopódzott a balatonfüredi *Auer*-féle nyaralóba s ott az asszony hálószobájában kutatni kezdett. Auerné fölébredt a neszre és segitségért kiáltott, mire férje berohant s a megugrott rablót a harmadik szobáig üldözte, hol az visszafordult és egymásután öttször lőtt Auer Dezsőre. Azután elmenekült a Bakonyba,

00000465

hol napokig az erdőben bujdokolt. Egy este Szent Gál tájékán egy magánosan ballagó embert fogott el, a kit addig fojtogatott, mig összes pénzét át nem adta neki. Alig tett azonban néhány lépést a zsákmánynyal, kocsizörej hallatszott az uton. Ettől fölbátorodva a kifosztott ember a rabló után sietett, hogy pénzét viszavegye töle, de vesztére tette, mert a rabló dulakodás közben agyonlötte a szerencsétlent. E közben a kocsi odaért s a rajtülök, kik ugyszólván szemtanui voltak a gyilkosságnak, a menekülő gyilkost eltogták és a kocsihoz kötötték. Egyenesen Veszprémbe akarták szállitani, de az kifogott rajtuk s utközben megszökött. Az erdőbe visszatérve, egy czigánynyal feloldoztatta magát, kinek a rablott pénzből három forintot adott, — legalább a czigány azt állitotta. A személyleirás alapján három embert fogtak el a csendőrök. És a dologban az a legérdekesebb, hogy mind a három magára vállalta a betörést s a gyilkosságot, holott azt csak egy ember követte el. Az egyik, *Pintér* József, már akkor eszelős volt s most a lipótmezei tébolyházban örzik. A másik, *Csonka Kis* János ezeken felül még azt is beismerte, hogy a mult év pünkösd hetében a fejérmegyei *Káloz* község mellett elkövetett gyilkosságnak is ő a szerzője. Meg is nevezte büntársaiul a belmajor csiripi gulyást és egy kis-hörcsöki gulyásgyereket, kik azonban mindent tagadtak. A Kálozon megejtett kihallgatás után, miután semmit sem lehetett rájuk bizonyitani, mindkettőt szabadon bocsájtották. Hanem Csonka egész alapossággal beszélte el a gyilkosság részleteit, csak akkor tévesztette el a szót, mikor a gyilkosság helyét nem tudta megnevezni. Különben, mint akkor kálozi levelezőnk megirta, már magában az a körülmény is a vallomása mellett szólott, hogy az elvadult külsejü embernél 190 forint készpénzt, továbbá két revolvert és egy rövid puskát találtak nála. A harmadik, *Millei* József rovott multu csavargó szintén magára vállalta a gyilkosságot s a betörést, de a kálozi esetről nem tudott. A törvényszék egy felette komplikált talánynyal állott szemben, mig végre most a végtárgyalás harmadik napján előállott Csonka Kiss János és bevallotta, hogy ő csak azért vállalta magára a dolgot, hogy ezzel Milleit megmentse. De tette ezt még abból az okból is, mert a csendőrök ő benne keresték a bünöst s vele bánták a legrosszabbul. A törvényszék ezután a meghallgatván a vád- és védbeszédeket, *Millei* Józsefet *tizenöt évi fegyházra* itélte, *Csonka Kis* Jánost pedig *fölmentette*. — De hát már most hol van a *kálozi* gyilkos?

— **A napilapok ujdonságai közt** már vagy négy hét óta hosszu számsorozatok olvashatók: az Osztálysorsjáték nyereményszámai. Most folyik ugyanis a negyedik Osztálysorsjáték főosztályának huzása, a melyen *harminczezer* sorsjegynek juttatnak nyereményt. Azok a számsorok a közönség legkedvesebb olvasmánya. Az a nagy érdeklődés, a melylyel országszerte várják, azt bizonyitja, hogy az osztálysorsjáték milyen népszerü, ugy mondhatjuk hogy megállapodott intézményvé lett. Mindenfelé nyereményekről s a szerencsés nyerőkről beszélnek. Ők most a közérdeklődés tárgyai. Hogy a nevük imitt-amott nyilvánosságra kerül, annak nem is a sorsjegyelárusitók az okai. Az ismerősök adják tovább a szerencsés neveket, ők terjesztik as igazzá lett legendát. A negyedik sorsjáték föhuzása október 11-ével véget ér, a harminczezer nyerő a maga nyereményét fölveszi és megkezdődhetik az ötödik osztálysorsjáték campagne-ja. Ennek az első osztályra szóló sorsjegyei már e napokban piaczra kerülnek. Érdekes sorsolási tervét már legközelebb e helyen közölni fogjuk. Előre is fölhivjuk rá a közönség figyelmét.

A felekezeti tanitók állása. Egy vidéki felekezeti iskolát a felekezet megszüntetett s a tanitóját minden kárpótlás nélkül elbocsájtotta. A tanitó ez ellen kérvényt intézett a közokt. miniszterhez, a ki most a felekezeti isk. tanitóira nézve bizonyára örvendetes és megnyugtató elvi jelentőségü határozatot hozott. A határozat szerint: „A felekezeti iskolát fentartó hitközség iskolája tényleges beszüntetésétől kezdődöleg az alkalmazva volt tanitó részére egy évi teljes összeilletményeit változatlanul kiszolgáltatni tartozik. Egy éven tul terjedő időre pedig addig, mig az elbocsájtott tanitó a megszüntetett állomás javadalmának megfelelően dijazott ujabb állomást nem nyert, részére a felekezet pénztárából legalább oly összegü járulék biztositandó, a mennyi szolgálati évei arányához képest a tanitót nyugdijképpen megilletné. Azon esetben pedig, ha a hitközség idő folytán a felekezeti iskoláját ujból felállitaná, a tanitónak elhagyott állomásához való joga ujból föléled, bárhol volna is alkálmazva s kivánságára a multban élvezett illetményekkel oda visszahelyezendő.“

— **Tolvaj utitárs.** *Szabó* István mesterlegény az összel vándorutra indult szükebb hazájából az erdélyi *Csikszenttamásból*, hogy annak rendje és módja szerint megpróbálja a világot. Utközben valami *Aczél* Kálmán nevü fiatal ember csatlakozott hozzá, a kivel azután együtt barangolták be a dunántuli vármegyéket. Tegnap délelőtt *Sukoró* község mellett az ut közelében elfáradva pihenni döltek, s a székely fiu, jól megrakott vászontáskáját maga mellé téve csakhamar gyanutlanul elaludt. Azalatt utitársa, a gonosz lelkületü Aczél, magához vette a szegény fiu podgyászát és bucsuvétel nélkül megszökött melőle. Szabó felébredvén rémülettel tapasztalta táskája eltünését, melyben saját vallomása szerint 40 forintot meghaladó értékü ruhája, órája és készpénze volt. Az imigyen egész vagyonától megfosztott legény jelentést tett a csendőrségnél, mely most mindenfelé nyomozza a galád tolvajt.

Az életbiztositásról.

Takarékosságra int a kor szelleme. Egyrészt azért, mert ijesztő módon tolong minden pályán a tömeg ember és nyüzsgő sokaságából nem mindeniknek jut kenyér; másrészt, mert ezrek kezéből csavarja ki az életfenntartó eszközt — a *gép* és még folyton növeklöben van a harcz az emberi erő ás a masina energiája között. Panaszra nyilik az emberi ajk, mint *Madách* mondja az Ember tragédiájában: „*Több az eszkimó mint a fóka!*“ Nagy szocziális átalakulásoknak kell történiök, hogy kiegyenlitést nyerjen az emberkinálat és a kereslet közötti kedvezőtlen arány és csak a jövő generációk fogják a szocziálizmus nivelláló hatását érezni; de amig a társadalom üstjében a jövő életitala forr, addig hallani véljük a kor intelmét, amely szól szegényhez gazdaghoz egyaránt: „*takarits!*“

És boldogok, akik a kor szózatát hallják és követik.

Az életnek legnagyobb bölcsessége szól belőle hozzánk.

De mi még messze mögötte vagyunk más kulturállomoknak ezen intelem megértésében; mutatja és szomoruan igazolja ezt az az alacsony arányszám, mely hazánkban az *életbiztositás* terjedségét jelzi. Pedig az észszerü takaritásnak épen az életbiztositás utján kell megtörténnie, mert hiszen kiszámithatatlan a sors szeszélye és sohasem tudhatjuk, hogy megengedtetik-e érnünk a következő napot. De *mit* takarithatunk, ha nem áll rendelkezésünkre *hosszu* idő a takaritáshoz? Mig az életbiztositás intézményének épen abban rejlik áldásos és üdvös volta, hogy *előre* is tudjuk: *mennyi* a takaritott összeg, akár felénk suhint a halál kaszája, akár nem.

Ha van törvénye a *nagy* számoknak, ugy még inkább van a *fix* számoknak törvénye a küzdelmes létben, amely hogy meddig tart, nincs halandó ki megmondhatná.

A gyásznak könnyét ugyan nem, de a *nyomornak* sok ezer könnyét száritaná fel, ha az életbiztositás intézménye napjainkban terjedtebb volna nálunk magyaroknál. Pedig még mindig ott tartunk, hogy ügynökök ezrei mozgósittatnak az üzletszerzés czéljából és ezeknek valóságos demosthenesi eloquenciát, ördöngös praktikát kell kifejteniök, hogy aránylag szerény eredményt érjenek el; de mennyivel nagyobb *azoknak* száma kik az életbiztositás lényegét megérteni nem akarják, azt fel nem fogják, jóllehet *egy érvet sem* tudnának felhozni *ellene*. És ezekből lesznek a gondtelt aggok, az embertársak kegyelemmorzsáira utalt nyomorgók, *a proletáriátus szülői*.

Volt idő, amikor sovinizmusunk nem engedte, hogy éljünk a biztositás malasztjával; mikor a külföldnek kellett volna juttatnunk pénzünket, nem lévén még akkor magyar intézet, amelyhez szivesen fordulhattunk volna. Ma azonban másképen áll a dolog. Van *magyar alkotásu, magyar vezetésü* honi intézetünk, nem egy.

Előttünk fekszik egy fiatal intézet tájékoztatója, a „*Nemzeti Baleset biztositó Részvénytársaságé*“, amely intézet már nem egy babért szerzett magának hasznos közgazdasági ténykedésével. Menten ósdi, avult eszméktől, sok ujat alkotott már eddig is a balesetbiztositás terén, mig legujabban az életbiztositást véve fel üzletkörébe, el tudta hagyni azt az ösvényt, melyen már ükapáink jártak és teremtett ujat, érdekest, vonzót, a nagyközönségre nézve pedig szokatlan előnyöst.

Nem kivánjuk jelen czikünk keretében bőven ismertetni mindazt a jeles kombinácziót, amelyeket a „*Nemzeti*“ életbiztositási prospektusa tartalmaz; de kiemeljük azt az eddig egyedül álló módozatot, amely szerint a „*Nemzeti*“ minden évben, kir. közjegyző jelenlétében, egy bizonyos (a prospektusban közelebbről meghatározott) számu kötvényt huzat ki, amely kihuzott kötvények *biztositott összegei*, legyenek bármily nagyságuak, *azonnal kifizetésre* kerülnek.

Elképzelhető, hogy milyen előnyt nyujt a „*Nemzeti*“ ezen módozattal biztositó feleinek, akik közül évenként többen abban a bizonyára őket nagyon megörvendeztető *és anyagilag is sulyosan latba eső* előnyben részesülnek, hogy a biztositott tőkét, amely után halálig, vagy egy-két évtizeden át dijat kellett volna fizetniök, kézhez kapják, esetleg már egy-két dijrészlet fizetése után is.

Szerencsés idea volt „*Nemzeti*“ vezetőségétől ezt a biztositási módozatot kiokoskodni; de méltóan sorakoznak ehhez a többi táblázatok is, melyek közül csupán azt emlitjük itt fel, amely szerint lehetővé teszi a „*Nemzeti*“, hogy oly egyének, akik csak évek multán juthatnak dusabb keresethez, előre is nagyobb tőkét biztosithassanak oly módon, hogy *öt éven át csak a dij felét* fizetik. Látszik ebből is, hogy finom érzéke van a „*Nemzetinek*“ *a gyakorlati élet* igényei iránt, és igy a balesetbiztositás terén szerzett babéraihoz hozzá fogja jogosan tüzhetni azokat, amelyeket az *életbiztositás* terén szerezni legjobb uton van.

KÖZGAZDASÁG.

Népies gazdasági előadások.

A magyar gazdát s különösen a kisdazdát már szinte divattá vált a maradisággal vádolni és nagyon sokan igen kényelmesnek találják a gazda kedvezőtlen helyzetét egyszerüen annak tulajdonitani, hogy a korral nem halad, tanulni nem akar, gardaságában a tapasztalat által bejigazolt tudományos eredményeket felhasználni nem igyekszik, mindezek folytán elmarad a nagy versenyben, amelyet pedig a legjobb és legujabb fegyverekkel lehet eredményesen a müvelt és előrehaladt külföddel felvenni. Meg kell vallanunk, hogy a magyar kisgazdák elmaradottsága igen hátrányos befolyással van mezőgazdaságunk fejlődésére és ennek folytán a mezőgazdasági jövedelem fokozására, azonban

00000466

ennek nem a magyar gazda maradisága, nemtörödömsége, a gazdasági tudományok és gyakorlati tapasztalatok eredményei iránti közömbössége az oka, hanem egyszerüen az, hogy hiányzott eddig jórészt az alkalom, hogy a magyar gazda tudásvágyát kielégithesse és tanulságokat szerezhessen gazdaságának jövedelmesebb kihasználására. Történnek ugyan itt-ott rendszertelen kezdeményezések a kisgazdák érdeklődésének felkeltésére egyes előadások megtartásával vándortanitások rendezésével. E kisérletek azonban nyomtalanul enyésztek el, mert a rendsz rességet nélkülözve csak nagyon rövid idei hatást gyakoroltak a különben is nehezebb felfogásu és bizalmatlan kisgazdákra, a kinek látókörét, tudásukat gyarapitani csak a lassankint fejlesztő rendszeres tanitással lehetséges. Mihelyt a kisgazda a gazdasági ismeretek elsajátitásának ezen módjához hozzájut, szinte mohón igyekszik tanulni, mert érzi, hogy a sulyos gazdasági szakismeret igen nagy segitséget képez a boldogulás utján. Országszerte tapasztalhatjuk, hogy amióta — mint egy négy éve — Darányi Ignácz földmivelésügyi miniszter a népies gazdasági előadások ügyét oly hathatósan felkarolta, azóta a kisgazdák százezernyi számban tódulnak a kedvező alkalmat felhasználni, a tanulásra, élő bizonyságul annak, hogy a kisgazda elmaradottságának fóoka eddig is a tanulás alkalmának hiánya volt. Meggyőződésünk, hogy a földmivelésügyi miniszter által a gazdasági népies előadásokra forditott összegek a magyar mezőgazdaság fejlesztése érdekében a leggyümölcsözőbb befektetések közé tartoznak és elismeréssel kell fogadnunk, hogy a miniszter ezen előadásokat a jövőben nemcsak még az eddiginél is kiterjedtebb mértékben kivánja megtartani, hanem az eddiginél nagyobb és következetesebb rendszerességet kiván ezen oktatásokba bevini.

Mivel a földmivelési miniszter felszólitására a gazdasági egyesületek mostanában kell, hogy a télen rendezendő gazdasági népies előadásaik tervezetét a miniszteriumhoz felterjeszszék, czélszerünek látszik azon főbb szempontok felsorolása, amelyek a gazdasági népies előadások rendezésénél az eddigi tapasztalatok alapján zsinormértékül veendők, hogy a tanitás eredményessége biztositassék.

A szerzett tapasztalatok szerint a rendezett gazdasági népies előadásoknak sikerdus és maradandó eredménye leginkább ott volt, ahol egyes községekben egész téien át, vagy egy-két hónapon keresztül rendszeres tanfolyamok tartattak; avagy végül ott, a hol a gazdaságnak egyes ágai 5—10 előadási órán keresztül alaposan ismertetve voltak. Ezzel szemben egyszeri előadásoknak a czéljuk, hogy egyes kérdések iránt az érdeklődést fölébreszszék, egyes részletkérdésekben felvilágositást nyujtsanak s az előbbi rendszeres tanfolyamokat szükség esetén a szükebb keretü helyiviszonyoknak megfelelőleg kiegészitsék. A népies gazdasági előadásoknak szervezésénél a gazdasági egyesületeknek tehát arra kell törekedniök, hogy működésük területének leginkább és legkönyebben megközelithető csomópontjaiban egész télen, vagy legalább is néhány hónapon keresztül rendszeres tanfolyamokat tartsanak, a midőn is az előadások az esti órákban hetenkint több napon át, vagy csak vasárnapon volnának megtarthatók, természetesen mindig ugy, hogy a hallgatóságnak a figyelme tulságosan igénybe ne vétessék és az előadások csakis a helyiviszonyok igényeinek megfelelő mértékében, a helyi gazdálkodás körében tapasztalható hiányok felsorolása mellett az ott létesithető javitások ismertetésének keretében mozogjaank. Igy nemcsak a legnagyobb érdeklődés lesz elérhető, hanem egyszersmind a legtöbb gyakorlati haszon is. Igen czélszerü emellett az előadások anyagának rövidre fogott leirását nyomtatásban is a hallgatók között elterjeszteni, mert ezen népies ingyen-füzetek a tanitásokat hallgatók emlékében maradandóvá teszik az oktatás anyagát és tanulságait. Nem kevésbé fontos az is, hogy az oktatásokat lehetőleg a helyszinén élő, a nagyközönséggel érintkező tekintélyesebb gyakorlati gazdák tartsák, akiknek gazdaságaiban a tanitásokat hallgató kisgazdák esetleg az elmondottak gyakorlati alkalmazásáról és ennek eredményeiről is könnyen meggyőződhetnek s akik mindenesetre legjobban vannak tájékozva azokról a hiányokról, amelyeknek megszüntetésére az illető vidéken a mezőgazdaság emelésének érdekében első sorban törekedni kell.

Különben ki kell emelnünk továbbá a minisztérium azon törekvését, hogy a folyó évi gazdasági népies előadások keretét kibőviteni óhajtja a mezőgazdasági háziipar tanitásával is. Kétségtelen dolog, hogy a kisgazdának télen igen sok üres ideje van, a mit a gazdaságában és háztartásában szükséges egyszerü eszközöknek házilag való elkészitésére igen hasznosan értékesithetne, söt a piaczczal biró czikkek készitésével még jelentékeny jövedelmi forrásra is tehetne szert. A mezőgazdasági háziipart tanitó ily külön tanfolyamok, vagy a gazdasági tanfolyammal kapcsolatos ily oktatások rendkivül nagy hasznot igérnek, különösen, ha a tanitandó háziipar valóban az egyes vidékek helyi viszonyainak megfelelő lesz.

Egészben véve, most amidőn az eddigi eredményeket már ismerjük, és a szerzett tapasztalok alapján a népies gazdasági előadásokat a leghelyesebb alapon vagyunk képesek berendezni, a legnagyobb eredménynyel tekintünk a legközelebbi őszi idényben megkezdődök elébe, mert ezek az előadások képezik azt az alkalmat, amely oddigelé teljesen hiányzott s mely alkalmat, mint az előadások óriási és folyton növekvő látogatottsága bizonyitja, a magyar kisgazda óhajtva várt és megnyervén, kellőképen fel is karol ás hasznára is fordit. A gazdasági egyesületektől függ jórészben, hogy ezek az előadások igazán hasznot hajtók legyenek. Igyekezzünk tehátazon, hogy az előadások a helyiviszonyoknak és az eddig szerzett tapasztalatoknak megfelelőleg tartassanak meg.

+ **Belépés a tarczali vinczellériskolába.** A tarczali m. kir. vinczellériskola igazgatósága az ezen iskolánál rendszeresitett egyéves vinczellérképző tanfolyamba való felvételre pályázatot hirdet. A tanfolyam f. é. deczember hó 1-én kezdődik. Pályázhatnak, a kik: munkára alkalmas elég erős testalkattal birnak, katonai kötelezettségüknek eleget tettek és magyarul irni és olvasni tudnak. Az ellátásért 144 frt fizetendő két részletben. Vagyontalan folyamodók fél vagy egész ösztöndijat kaphatnak s ehhez képest ellátásukért az egész évre csak 72 frtot tartoznak előleges félévi (36 frtos) részletekben fizetni, vagy egészen az állam költségén végezhetik az évfolyamot. Ruházatról és ágynemüről azonban minden tanuló kivétel nélkül maga tartozik gondoskodni. A felvétel iránti folyamodványok 50 kros bélyeggel ellátva a nagyméltóságu földmivelésügyi m. kir. Miniszteriumhoz czimezve, legkésőbben f. é. november hó 10-ig a tarczali m. kir. vinczellériskola igazgatóságához nyujtandók be.

+ **A „Magyar Gazdák Szemléjé"-nek** szeptember havi száma a k[illegible]kező tartalommal jelent meg: A szegedi [illegible]ntás és az V. orsz. gazdakongresszus. Zsi[illegible]nszky Róbert gróf: Megnyitó beszéd. Bernát István: I—IV. orsz. gazdakongresszusok határozatairól és ezek eredményeiről. Majláth József gróf: A szocziális kérdés és a falusi jólét emelése. Széchenyi Imre gróf: Jég- és tüzbiztositásról. Károly Sándor gróf: A szövetkezeti mozgalmak s az élet- és járadékbiztositásról. Parasztmonografiák. Zebegény község monografiája: Löherer Andortól. Földfeldaradolás. Társadalmunk helyzete. A trusztok és a választások Amerikában. A petroleum-ring. Gabonaelevátorok Oros országbau. (L. A.) Osztrák pártviszonyok. Különfélék: Részletügylet. A botbüntetés Trusztok és aranyvaluta. Hálókocsik. Időleges hitbizomány Oroszországban. Krónika.

Felelős szerkesztő: ***Chay Antal.***

NYILT-TÉR.*

Nyilatkozat.

Értesültem, hogy dr. Krausz Zsigmond helybeli ügyvéd hátam mögött rólam becsmérlőleg nyilatkozott. Miután köztudomásu, hogy bizonyos ellopott hivatalos akta ügyében irt czikkek miatt dr. Krausz Zsigmondnak nem csak velem, hanem Németh Ödön urral szemben is elintézetlen ügye van, a sértésekért csak a biróság előtt kereshetek elégtételt.

Székesfejérvár, 1899. október 6.

266. 1—1. **Lurja Aladár.**

* E rovatban közlöttekért felelőséget nem vállal a szerkesztőség.

Vasuti menetrend.

Érvényes 1899. október 1-töl.

Budapest indul	*Székesfejérvár* érkezik	*Székesfejérvár* indul	*N.-Kanizsa* érkezik
Szem. v. 6.50 reg.	9.01 d. e.	9.26 d. e.	1.40 d. u.
Gyors v. 8.00 reg.	9.16 d. e.	9.21 d. e.	11.57 d. e.
Szem. v. 1.30 d. u.	3.35 d. u.	3.45 d. u.	8.05 este
Szem. v. 4.25 d. u.	6.22 este	6.32 este	8.40 este
Gyors v. 8.00 este	9.17 este	9.22 este	12.07 éjjel
Szem. v. 9.25 este	11.33 este	11.43 este	3.52 éjjel

N.-Kanizsa indul	*Székesfejérvár* érkezik	*Székesfejérvár* indul	*Budapest* érkezik
Szem. v. 12.15 éjjel	4.16 reg.	4.24 reg.	6.32 reg.
Gyors v. 5.47 reg.	8.27 reg.	8.35 reg.	9.53 reg.
Szem. v.		7.05 reg.	8.58 reg.
Szem. v. 9.30 d. e.	2.03 d. u.	2.35 d. u.	4.42 d. u.
Szem. v. 2.00 d. u.	6.13 d. u.	6.23 este	8.33 este
Gyors v. 5.03 este	7.48 este	7.58 este	9.20 este

Székesfejérvár indul	*Veszprém* érkezik	*Veszprém* indul	*Székesfejérvár* érkezik
Sz. v. 9.31 d. e.	10.45 d. e.	V. v. 5.23 reg.	6.49 reg.
V. v. 1.00 d. u.	2.33 d. u.	Sz. v. 7.07 reg.	8.22 reg.
V. v. 9.27 este	11.00 éjjel	Sz. v. 4.52 d. u.	6.03 este

Székesfejérvár indul	*Adony-Szabolcs* érkezik	*Paks* érkezik
V. v. 8.40 reg.	9.54. reg.	2.33 d. u.
V. v. 3.50 d. u.	5.17. d. u.	9.33 este

Paks indul	*Adony-Szabolcs* érkezik	*Székesfejérvár* érkezik
V. v. 2.00 éjjel	6.23 reg.	7.40 reg.
V. v. 1.29 d. u.	6.06 este	7.25 este

Székesfejérvár indul	*Bicske* érkezik
V. v. 9.30 reg.	12.31 d. u.
V. v. 2.10 d. u.	4.53 d. u.

Bicske indul	*Székesfejérvár* érkezik
V. v. 5 35 reg.	8.10 reg.
V. v. 6.30 este	9.12 este.

Székesfejérvár indul	*Sárbogárd* érkezik
V. v. 9.22 reg.	10.56 d. e.
V. v. 2.50 d. u.	4.30 d. u.

Sárbogárd indul	*Székesfejérvár* érkezik
V. v. 6.10 reg.	7.55 reg.
V. v. 12.15 délben	1.55 d. u.

Komárom indul	*Székesfejérvár* érkezik
Szem. v. 4.07 reg.	6.54 reg.
Szem. v. 12.14 d. u.	2.27 d. u.
Vegy. v. 6.20 este	11.09 éjjel

Székesfejérvár indul	*Komárom* érkezik
Szem. v. 6.15 reg.	8.40 reg.
Vegy. v. 10.00 d. e.	2.50 d. u.
Szem. v. 9.32 este	12.32 éjjel

00000467

A közeledő téli évadra ajánlom az első rendü

tatai

darabos szenet

szobafütésre,

legjutányosabb árban,

helyben fuvar- vagy waggonszámra, vagy bármely állomásra szállitva.

WEISZ JÓZSEF,

a tatai kőszénbányák fejérmegyei képviselője. 265. —2.

Székesfejérvár, Sas-utcza 5 sz.

Késmárki állami szövő-ipar-iskola volt növendéke.

NEHR JÁNOS

mű-szövő,

Székesfejérvár, Könyök-utcza 6-ik szám

bejárat Kórház-utcza felől.

Készit mindennemü damaszt asztalteritőket, asztalkendőket, törülközöket, damaszt ágyhuzatokat szegélyezve. Damaszt grádlit, alsó párnákat. Kalotaszegi függönyöket, kenyérruhákat. Tejgazdaságok részére kitünő minőségü sajt vásznat, gazdasági czélokra varrásnélküli zsákokat.

Varrásnélküli lepedők beszegve, erős használatra, drbja 90 krtól 3 frtig.

Asztalteritők 2 forinttól 30 forintig.

Asztalkendők 4 frttól tuczatja 14 forintig.

Törülköző kendő 3 frttól tuczatja 18 frtig.

Egyszersmind bátor vagyok megjegyezni, hogy szakszerü berendezésem folytán azon kellemes helyzetben vagyok, hogy készitményeimet 15 %-kal olcsóbban készithetem, mint eddig.

Vendéglősök részére ASZTALTERITŐK, tetszésszerinti névbeszövéssel drbja 1 frt 70 krtól 5 frtig.

Minden menyasszonyi kelengyébe a név, czimer vagy monogramm beszövését minden árfelemelés nélkül elfogadom, a melyek nálam szövetnek.

A szöveszet iránt érdeklődők szöveszetemet bármikor megtekinthetik.

Raktár: KNAZOVITZKY BÉLA urnál,

Nádor-utcza, Reé ház.

Szives pártfogását, esetleg szövészetem személyes megtekintését kérve vagyok

259. 10—3. teljes tisztelettel

NEHR JÁNOS

műszövő,

a késmárki áll. szövő-ipar-iskola volt növendéke.

Két jó házból való fiu tanulóul fölvétetik.

Kitüntetve az országos ipar-egyesület által 1899.

Legnagyobb nyeremény

legszerencsésebb esetben

1.000,000 korona.

Az összes 50.000 nyeremény JEGYZÉKE.

A legnagyobb nyeremény legszerencsésebb esetben:

1.000,000 korona

A nyeremények részletes beosztása a következő:

Készpénzben fizetendő

		Korona
1	jutalom	600000
1	nyer. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	nyer. és jut. összegben	13.160,000

Az ötödik nagy m. kir. osztálysorsjáték nemsokára ismét kezdődik és

100,000 ujból 50,000

sorsjegyre **nyeremény**

jut, vagyis az oldalt levő nyereményjegyzék szerint **az összes sorsjegyek fele feltétlenül nyerni fog.**

A nyerési esélyek tehát, mint már általánosan ismeretes, **óriásiak.**

Összesen tizenhárom millió 160,000 koronát sorsolnak ki biztosan. A legnagyobb nyeremény legszerencsésebb esetben

egy millió korona.

Szives mielőbbi megrendeléseknél **eredeti sorsjegyeket** a tervszerü **eredeti árban** és pedig:

egy **egész**	I. o. eredeti sorsjegyet	**6.—**
„ **fél**	„ „ „ „	**3.—**
„ **negyed**	„ „ „ „	**1.50**
„ **nyolczad**	„ „ „ „	**—.75**

küldünk szét **utánvéttel** vagy **a pénz előleges beküldése ellenében.**

A huzások után megküldjük tisztelt vevőinknek a hivatalos huzási jegyzéket, hivatalos tervezetek pedig dijtalanul állanak rendelkezésre. A huzások a **magy. kir. kormány ellenőrzése mellett** nyilvánosan történnek és azoknál mindenki megjelenhetik.

Kérjük a **rendelményeket mielőbb,** legkésőbb azonban

f. é. október 15-ig

hozzánk beküldeni.

Török A. és Tsa

a m. kir. szab. osztálysorsjáték főelárusitói

BUDAPEST,

V., Váczi-körut 4/a.

Sok és nagy nyereményt fizettünk ki tisztelt vevőinknek; rövid idő alatt több mint két millió koronát. 258. 8—2.

Rendelőlevél levágandó.

Török A. és Társa uraknak

Budapest.

Kérek részemre ..... I. oszt. m. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervezettel együtt küldeni.

Az összeget ..... frt { **utánvételezni kérem** / **postautalványnyal küldöm.** } A nem tetsző törlendő.

Pontos czim. .....

.....

.....

Nyomatott Szammer Imrénél, Székesfejérvárott.

00000468